

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวของวัยรุ่นที่ติดสารแอมเฟตามีน ที่เข้าโครงการบำบัดรักษาที่คลินิกบำบัดยาเสพติดในจังหวัดแพร่ การรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม วิธีดำเนินการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ วัยรุ่นอายุ 11 – 19 ปี ที่ติดสารแอมเฟตามีน และเข้ารับการรักษาในโครงการบำบัดรักษาเสพติด

กลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นอายุ 11 – 19 ปี ที่ติดสารแอมเฟตามีน และเข้ารับการรักษาในโครงการบำบัดรักษาเสพติด แต่ยังไม่ได้เริ่มกิจกรรมการบำบัดรักษา ที่คลินิกบำบัดยาเสพติดในจังหวัดแพร่ เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากวัยรุ่นที่มาบำบัดรักษาเสพติดระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม พ.ศ. 2546 โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สามารถอ่าน และเขียนภาษาไทยได้
2. ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา บทบาทในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว สาเหตุ และระยะเวลาของการเสพติดสารแอมเฟตามีน

2. การทำหน้าที่ของครอบครัว ใช้การประเมินการทำหน้าที่ครอบครัวของ จูพาลงกรณ์ แฟมิลี่อินเวนทอรี (Chulalongkorn Family Inventory : CFI) พัฒนาโดยอุมาพร ตรังคสมบัติ (2540) ที่ดัดแปลงจากแบบประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัว (Family Assessment Device: FAD) ตามแนวคิดแมคมาสเตอร์ (MMFF) (Epstein et al., 1984) แบบประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวนี้

มีข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ ครอบคลุมการทำหน้าที่ของครอบครัว 6 ด้าน และ พ.ญ. อูมาพร ตรังคสมบัติ ได้เพิ่มการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการทำหน้าที่ทั่วไปขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมสังคมของคนไทย ประกอบด้วย ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก จำนวน 24 ข้อ และข้อคำถามที่มีความหมายทางลบจำนวน 12 ข้อ ครอบคลุมการทำหน้าที่ของครอบครัว 7 ด้านดังนี้ คือ

1. ด้านการแก้ปัญหา	จำนวน	6	ข้อ
2. ด้านการสื่อสาร	จำนวน	5	ข้อ
3. ด้านบทบาท	จำนวน	3	ข้อ
4. ด้านการตอบสนองทางอารมณ์	จำนวน	5	ข้อ
5. ด้านความผูกพันทางอารมณ์	จำนวน	5	ข้อ
6. ด้านควบคุมพฤติกรรม	จำนวน	4	ข้อ
7. ด้านการทำหน้าที่ทั่วไป	จำนวน	8	ข้อ

ลักษณะของข้อคำถาม 36 ข้อ จะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีคำตอบให้เลือก 4 ระดับคือ ตรงมากที่สุด ตรงปานกลาง ตรงเล็กน้อย และไม่ตรงเลย เกณฑ์ในการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามมีดังนี้ (อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2544)

ระดับความเห็น	คะแนนข้อความทางบวก	คะแนนข้อความทางลบ
ตรงมากที่สุด	4	1
ตรงปานกลาง	3	2
ตรงเล็กน้อย	2	3
ไม่ตรงเลย	1	4

การแปลผล จะรวมคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อทั้งข้อความทางบวก และทางลบ จากนั้นนำผลรวมของคะแนนที่ได้มาจำแนกเป็นรายด้านคิดค่าเฉลี่ยแต่ละด้านตามจำนวนข้อคำถามผู้ศึกษาใช้เกณฑ์เพื่อแปลความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัว โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน ดังนี้ (อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2540)

1.00 - 1.49	หมายถึง	วัยรุ่นที่ติดสารแอมเฟตามีนมีการรับรู้ครอบครัวของตนทำหน้าที่ของครอบครัวด้านนั้นยังไม่ค่อยดี
1.50 - 2.49	หมายถึง	วัยรุ่นที่ติดสารแอมเฟตามีนมีการรับรู้ครอบครัวของตนทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านนั้นดีเล็กน้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง	วัยรุ่นที่ติดสารแอมเฟตามีนมีการรับรู้ครอบครัวของตนทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านนั้นดีพอสมควร

3.50 - 4.00 หมายถึง วิทยุรุ่นที่ติดสารแอมเฟตามีนมีการรับรู้ว่าครอบครัวยุโรปคนทำหน้าที่ของครอบครัวยุโรปในด้านนั้นดีมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เนื่องจากเครื่องมือประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวจุฬาลงกรณ์แฟมิลีอินเวนทอรี (CFI) เป็นเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง ประกอบกับพ.ญ.อุมาพร ตรังคสมบัติ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตเวชที่มีความชำนาญการด้านครอบครัวบำบัดเป็นผู้พัฒนาเครื่องมือ และผ่านการทดสอบโดยการใช้วัดในกลุ่มตัวอย่างต่างๆ เช่น เด็กที่มีภาวะซึมเศร้า และเด็กไม่มีภาวะซึมเศร้า จึงตรวจสอบ และคำนวณความเชื่อมั่นโดยผู้ศึกษาได้นำไปทดสอบกับผู้ติดสารแอมเฟตามีนที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 12 ราย ที่ศูนย์บำบัดยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ และคำนวณหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha caefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยรวมเท่ากับ 0.83

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง และชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงสิทธิในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วม หรือไม่ร่วมการศึกษาได้โดยเขียนบันทึกไปยินยอมหากยินดีเข้าร่วมการศึกษาแล้ว แต่ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตามสามารถยกเลิกการเข้าร่วมการศึกษาได้ โดยไม่มีผลเสียใดๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมข้อมูลที่ได้จะเก็บเป็นความลับ และสรุปผลออกมาเป็นภาพรวม เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาเท่านั้น

การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากคณะบดีคณะพยาบาลศาสตร์ ยื่นต่อผู้อำนวยการศูนย์บำบัดยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแพร่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลแพร่เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขออนุญาตรวบรวมข้อมูล และทดสอบเครื่องมือกับวิทยุรุ่นที่ติดสาร

แอมเฟตามีน ที่มารับการบำบัด ซึ่งผู้ศึกษาได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาต ขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลที่คลินิกบำบัดยาเสพติด ในจังหวัดแพร่

2. ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้รับการยินยอมจากผู้ปกครองก่อนเข้าร่วมโครงการ และขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนในการตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษาแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา อธิบายวิธีตอบแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษารอรับแบบสอบถามกลับคืนเมื่อตอบเสร็จเรียบร้อย ใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 120 ราย

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบแบบสอบถามแต่ละฉบับให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ สำหรับส่วนที่ไม่สมบูรณ์ ขอความร่วมมือให้กลุ่มตัวอย่างตอบจนครบสมบูรณ์

4. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความครบถ้วนมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล นำมาแจกแจงความถี่ เสนอในรูปตารางแสดงความถี่ และร้อยละ
2. ข้อมูลคะแนนแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัวนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ร้อยละ ในรายการ และรายด้าน